zooloogiamuuseumi kogusid ja kuulus Loodusuurijate Seltsi (Tartus) asutajate hulka. Ta töist mainitagu Läänemeremaade ämblikulaadseid käsitlevat „Verzeichniss der Arachnoideen Liv-, Cur- und Esthlands“ (Archiv f. d. Nat., Tartu, 1859).

Левицкій I (1902) jm. saadud andmed. *H. K-i.*

**GRUNER, Leopold,** balti-saksa botaanik, sünd. 2. X 1839 vkj. Põltsamaal, õppis 1859—63 Tartu ülikoolis botaanikat ja arstiteadust, omandas 1864 magistri astme; ta oli hiljemini koduõpetajaks Jekaterinoslavis ning a-st 1869 õpetajaks Voroneži kadetikorpuses; surn. arvatavasti Voronežis (lähemad andmed puuduvad). — G. uuris 1861 ja 1862 Loodusuurijate Seltsi (Tartus) toetusel Alutaguse taimkatet, mille tulemusena ilmus „Versuch einer Flora Allentackens und des im Süden angrenzenden Theiles von Nord-Livland“ (Archiv f. d. Nat., Tartu, 1864). Selles töös on erilist rõhku pandud ka Alutaguse taimkonna kirjeldamisele. G. on veel avaldanud mõned väiksemad floristilised tööd, neist viimase 1887. G-i Alutaguse herbaarset materjali kuulub Loodusuurijate Seltsile (Tartus), ta vene herbaarium Vene Teaduste Akadeemiale.

*Alb. acad.* (1889) jm. saadud andmed. *K. E.*

**GRÜNBERG, Jaan,** maalikunstnik, sünd. 30. III 1889 vkj. Rannus põllumehe pojana, omandas alghariduse 1898—1902 Tartus algkoolis ja 1902—04 seals. linnakoolis, õppis 1905—11 trükiladuja ametit, täiendades samal ajal oma üldharidust tundide võtmisega ja õppides 1908—11 joonistamist ja maalimist Kr. Raua (vt. ka *Suppl.*) juhatusel. G. oli 1915—18 sõjateenistuses Vene väes ja 1918—20 Eesti sõjaväes; õppis 1920—26 kunstikool „Pallases“, mille lõpetamise järel s. a. sõitis välismaile; peatunud mõni aeg Itaalias, asus ta Pariisi, kus viibis a-ni 1933. Ta oli 1933—34 kunstikool „Pallase“ abiõppejõuks, teotses a-ni 1937 Tartus ja asus siis uuesti Prantsusmaale. — G. on kunstiühing „Pallase“ liige. Ta looming hõlmab peamiselt värskes ja maalilises pintslitehnikas teostatud ning paiguti romantiliselt häälestatud maastikupilte, milledes ilmneb teatud sugulus mõningate nüüdisaegsete prantsuse meistrite (R. Dufy, P. Laprade'i jt.) laadiga.

Isikl. saadud andmed. *V. V.*

**GRÜNEWALDT, Johann Christoph Engelbrecht (Iwan)** v., Eestimaa rüütelkonnategelane ja riigiametnik, sünd. 21. III 1796 vkj. Järvamaal Koigi mõisas Johann Georg v. G-i pojana, õppis 1813—15 Tartu ülikoolis õigusteadust, jätkas õpinguid 1815—18 Berliinis ja Göttingenis; sai 1821 meeskohtuassessoriks, oli 1824—30 Järva adrakohtunik ja 1830—36 E. rüütelkonna peamees, a-st 1833 ühtlasi maanõunik; ta viibis 1836—39 rüütelkonna esindajana Peterburis Baltimaade provintsiõiguse revideerimiskomisjonis, toimis Eestimaa tsiviilkubernerina 1842—58 ja sai siis senaatoriks; surn. 18. IV 1862 vkj. Peterburis. — G-l tuli tsiviilkubernerina teostada mitmeid reforme. G-le on ette heidetud, et ta 1856. a. talurahvaseaduse väljakuulutamisega seoses pole kõike teinud seadustest rahvale täieliku selguse muretsemiseks. Viimase asjaoluga seatakse ühendusse seaduse jõustumise järel 1858 Eestimaal tekkinud talurahvarahutusi (Mahtras, Vaivaras, Kose-Uuemõisas jm.). Suhtunud esialgu heatahtlikult rahva olukorda, sattus G. rahutuste puhkemisel liigsesse ärevusse. Püüdes luua valjemat korda, nõudis ta koguni Peterburist lisavägesid, kuid sealt kohale komandeeritud kindral N. V. Issakov saatis lisaväed kui tarbetud tagasi. G-i kuberneriks olemise lõpujärgus sai alguse ka nn. Maltsveti liikumine (vt. Leinberg, Juhan) Eestimaal; „Maltsveti“ isikusse suhtus G. üldiselt heatahtlikult. Ta oli Põhja-Eesti esimese õpetajateseminari (Järva-Peetri khk-s Atastes) asutajaid (1837).

Eestimaa rüütelkonna ja E. kub. valitsuse arhiivid ERKA-s; O. v. Grünewaldt, Vier Söhne eines Hauses I (1900), lk. 23—169; G. Wrangell, Genealogie des Geschlechts von Grünewaldt (1913); A. v. Gernet, Geschichte und System des bäuerlichen Agrarrechts in Estland (1901); A. Kruusberg, Materjale Maltsveti-liikumise kohta (1931); J. Reinthal, Mahtra sõda (1923); H. Speer, Das Bauernschulwesen im Gouvernement Estland (1936). *O. L.*

**GRÜNEWALDT, Johann Georg Ernst** v., Eestimaa rüütelkonnategelane ja põllumees, järgneva poeg, sünd. 30. III 1835 vkj. Järvamaal Koigi mõisas, õppis ko-

Eesti biograafilise leksikoni tÃƒÂ¤ienduskÃƒÂ¶ide, 1940, lk. 74